

УДК 793.33:37.018.54(477)

Базела Дмитро Дмитрович,^a
заслужений артист України,
доцент кафедри хореографічного мистецтва
Київського національного університету
культури і мистецтв,
суддя міжнародної категорії WDSF
ORCID: 0000-0002-5345-8862
ddbazela@gmail.com

ДІЯЛЬНІСТЬ КЛУБІВ СПОРТИВНОГО БАЛЬНОГО ТАНЦЮ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Мета роботи – аналіз сучасного стану й перспектив розвитку діяльності клубів спортивного бального танцю в Україні. **Методологія** дослідження ґрунтується на застосуванні методів порівняльного аналізу, зіставлення та узагальнення. **Наукова новизна.** Запропоновано авторську дефініцію «клубу спортивного бального танцю» як неформального закладу навчально-виховного типу. Наголошено, що клуб бального танцю є комплексним організаційним утворенням, яке вміщує навчально-дидактичні й художньо-естетичні аспекти, пов'язані з даним напрямком, окремий підхід до технології вдосконалення викладання бальних танців на само- організаційних й неперервно-освітніх засадах. **Висновки.** Стверджується, що більшість спортивно-танцювальних клубів і студій, які почали з'являтися на початку 90-х рр. ХХ ст. в Україні, існували завдяки самозабезпеченню й громадським ініціативам у професійних колах. Доведено, що клуб спортивного бального танцю є чітко орієнтованим, але поліфункціональним за своєю структурою навчальним закладом неформального типу (відповідно до офіційних вимог хореографічної освіти), діяльність якого базується на принципах доступності й масовості, систематичності й послідовності, індивідуалізації, синтезі традицій та інновацій, наочності й повторі, активності та самоусвідомленні. Питання вдосконалення діяльності клубу спортивного бального танцю пов'язані зі змістовно-технологічними, педагогічними та інституційними факторами. Серед відповідних напрямів варто вказати на інтеграцію й співпрацю бального напрямку, зокрема з класичним і сучасним, що покращує та «підживлює» навчальний процес новими ідеями, прийомами й техніками.

Ключові слова: Україна, спортивно-танцювальний рух, бальний танець, клуб спортивного бального танцю, навчальні технології, клубне спортивно-танцювальне середовище.

Базела Дмитрий Дмитриевич, заслуженный артист Украины, доцент кафедры хореографического искусства Киевского национального университета культуры и искусств, судья международной категории WDSF

Деятельность клубов спортивного бального танца в Украине: современное состояние и перспективы развития

Цель работы – анализ современного состояния и перспектив развития деятельности клубов спортивного бального танца в Украине. **Методология** исследования основана на применении методов сравнительного анализа, сопоставления и обобщения. **Научная новизна.** Предложена авторская дефиниция «клуба спортивного бального танца» как неформального заведения учебно-воспитательного типа. Отмечено, что клуб бального танца является комплексным организационным созданием, которое содержит учебно-дидактические и художественно-эстетические аспекты, связанные с данным направлением, отдельный подход к технологии совершенствования преподавания бальных танцев на само организационных и непрерывно-образовательных началах. **Выводы.** Утверждается, что большинство спортивно-танцевальных клубов и студий, которые начали появляться в начале 90-х гг. ХХ в. в Украине, существовали за счет самообеспечения и общественных инициатив в профессиональных кругах. Доказано, что клуб спортивного бального танца – четко ориентированное, но полифункциональное по своей структуре учебное заведение неформального типа (согласно официальным требованиям хореографического образования), деятельность которого базируется на принципах доступности и массовости, систематичности и последовательности, индивидуализации, синтезе традиций и инноваций, наглядности и повторе, активности и самосознании. Вопросы совершенствования деятельности клуба спортивного бального танца связаны с содержательно-технологическими, педагогическими и институциональными факторами. Среди соответствующих направлений стоит отметить интеграцию и сотрудничество бального направления, в частности с классическим и современным, что улучшает и «подпитывает» учебный процесс новыми идеями, приемами и техниками.

Ключевые слова: Украина, спортивно-танцевальное движение, бальный танец, клуб спортивного бального танца, учебные технологии, клубное спортивно-танцевальное среду.

Bazela Dmitry, Honored Artist of Ukraine, Associate Professor of the Choreographic Arts Department of the Kiev National University of Culture and Arts, international WDSF judge

Activities of dancesport clubs in Ukraine: their current state and development prospects

The **purpose** of the article is to analyze the current state and development prospects of the activities of dancesport clubs in Ukraine. The **methodology** of the research is based on the application of methods of comparative analysis, comparison, and generalization. **Scientific novelty.** The author proposes to define a «dancesport club» as an informal

institution of an educational and disciplinary type. It is emphasized that the dancesport club is a complex organizational form containing both educational-didactic and artistic-aesthetic aspects directed at the following purpose: to be a distinct approach to the technique of improving ballroom dance instruction based on the principles of autonomous self-organization and continuing education. **Conclusions.** It is herein argued that the bulk of dancesport clubs and studios that began to appear in Ukraine in the early 1990s existed on account of the self-sufficiency and the public initiatives undertaken by professional circles. It is herein proved that dancesport clubs are precisely oriented but structurally multifunctional informal organization (answerable to the official demands of choreographic education) the activities of which are based on the following principles: mass accessibility, systematicity, consistency, a synthesis of tradition and innovation, clear visibility, drilling and repetition, and self-awareness on the part of students. Questions concerning the improvement of dancesport clubs are tied in with institutional issues, issues concerning the impartation of introductory techniques, and pedagogy. Among the relevant areas, it is worth mentioning the integration of and cooperation between classical and modern styles, which improves and nourishes the educational process by generating new ideas and techniques.

Key words: Ukraine, sports and dance movement, ballroom dance, a club of sports ballroom dance, educational technologies, dancesport club environment.

Актуальність теми дослідження. Розвиток бальної хореографії в Україні на сучасному етапі супроводжується виникненням низки питань, які зокрема стосуються спортивного бального танцю. Вони потребують наукового осмислення з боку членів професійної хореографічної спільноти, теоретиків і практиків, що працюють на перетині хореографічного мистецтва й танцювального спорту. Зокрема мова йде про відновлення управлінських та організаційних структур і форм студійно-клубного представлення бальних спортивних танців на теренах нашого культурно-мистецького простору, а також вдосконалення практичної діяльності творчих колективів.

Враховуючи специфіку становлення спортивно-танцювального руху в Україні на пострадянському просторі, важливо розуміти, що клуби бальних спортивних танців, які почали виникати на початку 90-х рр. минулого століття, здебільшого створювалися на засадах самозабезпечення й громадській основі. Більшість із них, враховуючи намагання розвиватися та бути представленими на рівні тренерів, вихованців й їхніх здобутків на міжнародних конкурсах та змаганнях, докладали чималих зусиль, співпрацюючи з офіційними національними та освітніми організаціями, що опікувалися спортивним бальним танцем в Україні. Між ними відбувалася й досі має місце відповідна співпраця, коли, з одного боку, випускники училищ і закладів вищої освіти, де викладаються бальні танці, потім утворюють власні клуби або йдуть туди працювати, а з іншого боку, формуючи в клубах свої колективи, вони готують потенційних абітурієнтів й учнів для навчання бальній хореографії в освітніх закладах, щоб ті отримали необхідний фах. Клуби спортивних бальних танців, хоч і є альтернативним навчальними осередками стосовно офіційних освітніх закладів, однак залишаються тією організаційною формою, виступають суб'єктом навчально-виховного процесу в контексті основних тенденцій розвитку як бальної хореографії, так і танцювального спорту в Україні.

Проблема становлення та діяльності клубів спортивного бального танцю в Україні залишається сьогодні взагалі недослідженою. Робота Д. Атаманюка й О. Немелівського [1] радше є винятком із правил, проте висвітлює лише економічні аспекти зазначеного питання. Головними джерелами залишаються сайти й документації, пов'язані з роботою українських танцювальних клубів. Також, досліджуючи зазначене питання, ми зверталися до робіт П. Буттомера [2], П. Кочеріна й О. Буганової [2], В. Матвєєва [4], Ю. Соколовського [7], Д. Хавілера [8], С. Шанкіної [9] та ін.

Мета статті – проаналізувати сучасний стан і перспективи розвитку діяльності клубів спортивного бального танцю в Україні. Важливо зазначити, що клуб спортивного бального танцю як предмет дослідження є комплексним організаційним утворенням, яке передбачає врахування не лише навчально-дидактичних і художньо-естетичних моментів, пов'язаних із цим напрямком, але й окремого підходу до технології вдосконалення викладання бального танцю, зокрема з урахуванням неперервного освітнього контексту.

Виклад основного матеріалу. Під поняттям «клуб спортивного бального танцю» необхідно розуміти «неформальний» заклад навчально-виховного типу, діяльність якого спрямована на надання знань, формування вмінь і навичок зі спортивного бального танцю різного віку людям (переважно дітям й молоді), що здійснює освітній процес незалежно від державних училищ і закладів вищої освіти, котрі готують фахівців цього напрямку. У науково-термінологічному аспекті цей термін немає чіткого визначення й семантичної фіксації. Саме тому запропонована дефініція є робочою в контексті нашого дослідження.

Аналіз теоретичних засад функціонування клубів спортивного бального танцю дає змогу стверджувати, що серед основних аспектів, які варто враховувати під час організації такого клубу, необхідно виокремити декілька: 1) позиціонування стосовно зовнішнього середовища, котре уможливило самовизначення та розвиток конкретного клубу в системі бальної хореографії України, його статус і спрямованість, від якого залежать якісні показники ресурсного компоненту, тобто набір учнів для проведення занять; 2) організація й функціонування внутрішньої форми, під час якої мають бути

визначені суб'єкти, мета, ціннісно-нормативний контекст, відпрацьований змістовно-навчальний та налагоджений матеріально-технічний компоненти; 3) останній можна виділити як окрему складову, адже йдеться про умови забезпечення функціонування клубу.

У кожному конкретному клубі спортивного бального танцю формується власна творча атмосфера та специфічна локальна хореографічна культура, до якої долучається людина, яка відвідує його. Ця хореографічна культура вміщує комунікативний, репрезентативний, інтегративний, гедоністичний та регулятивний компоненти, тобто вона є особливим полем для спілкування, виходячи з акцентів і специфіки ведення занять, презентації інтересів, поглядів і підходів, куди додається фактор об'єднання навколо презентованих тренерами й організаторами клубу ідей та методик, регулювання поведінки в залі відповідно до визначених закладом правил й отримання від занять задоволення. Якщо розглянути ці компоненти комплексно, то ми отримаємо цікавий феномен під назвою «спортивно-танцювальне середовище клубу» або ж «клубне спортивно-танцювальне середовище».

Сьогодні в Україні існує чимало клубів і студій бального танцю. Взнявши за основу регіональний критерій поділу, спробуємо виокремити найвідоміші з них.

Почнемо з Києва. Школа танців і фітнесу «BIG Dance». Має дві студії – на Театральній та на Подолі. Навчає як стандартної, так і латиноамериканської програми. Серед основних тренерів – Богдан й Іван Головатенки, Володимир Одінцов, Роман Грицина, Олександр Дегтярьов, Анастасія Акімова та ін.

«Release education» – комплекс інноваційної позашкільної освіти, де одним із напрямків є хореографія, до складу якої входять спортивні бальні танці. Керівники танцювальної студії – Влад Яма, Дмитро Коляденко й Лана Тиграна. З-поміж тих тренерів, які відповідають за бальний напрямок, ще слід загадати Ганну Бердникову та Катерину Зайцеву.

Танцювально-спортивний клуб «Астра». Відкритий у 1999 р. профе-сійними танцівниками й судьями міжнародного рівня Віталієм та Веронікою Григоровичами. На сайті клубу зазначено, що основними напрямками є спортивні бальні танці, латиноамериканські та європейські. Водночас клуб є досить титулованим, оскільки його випускники неодноразово посідали призові місця на національних, регіональних і світових турнірах і чемпіонатах. Серед найвідоміших випускників учасниця телепроекту «Танці з зірками» Олена Шоптенко.

Школа танцю «Прем'єра». Почала роботу в Києві у 2010 р. Девіз – «Ми завжди відкриті для тих, хто не тільки хоче отримати естетичне задоволення від занять бальними танцями, а й ставить перед собою більш високу мету» [5]. Педагоги: 10 досвідчених танцівників, які мають вищу освіту (серед бальників – Євгенія Арзанова, Ярослав та Олена Скоренки, Єгор Єгоров, Сергій Точка, Олександр Казатинський). 8 танцювальних напрямків (бальні танці для дітей, аргентинське танго, dance-фітнес, східні танці, класична хореографія, весільний танець та ін.) й 16 випускників-чемпіонів. Клуб пропонує дитячу та дорослу програми, кваліфіковані послуги, гнучку систему навчання, комфортні умови для тренувань та індивідуальний підхід. Організатори роблять акцент не лише на фаховості та професіоналізмі, але й на згуртованості команди, на особливій атмосфері позитиву та легкості, яка панує в залі. Поліформатність і багатоплановість навчання: групові тренування та індивідуальні заняття, змагання різних рівнів. А ще семінари, групові заняття, уроки класичного танцю, пілатес, відеозаняття, спільні тренування з іншими клубами й участь у тренувальних зборах.

Клуб спортивного бального танцю «Фаворит». У 1992 р. розпочав свою діяльність у Київському Центральному Палаці дітей та юнацтва. Біля витоків перебували Володимир Стадников і Наталія Крупа, що були призерами Чемпіонату України в категорії «Дорослі». За час свого існування клуб підготував багато талановитих пар і виконавців, продемонстрував рівень професійної майстерності, досягнувши чималих успіхів, про що свідчить отримане у 2005 р. почесне звання «Народний художній колектив» за виконавську майстерність та високохудожній рівень постановок. Відомий не лише в Україні, але й за її межами (у Польщі, Голландії, Німеччині, Великобританії). Примітною особливістю є те, що навчальний процес здебільшого тримається на особистому досвіді та майстерності вже згаданих В. Стадникова й Н. Крупи, а також випускниці Київського національного університету культури і мистецтв, чемпіонки Китаю 2013 р. з латино-американської програми Софії Прохорової, вихованки клубу «Фаворит».

Серед інших київських клубів спортивного бального танцю можна назвати ще «Ренесанс», «Concord», «Dance Maximum», «Stardance», «Flash Crystal», «All Stars» та ін.

У Львові одним з найперших до себе привертає увагу клуб спортивного бального танцю «Естет», який був заснований у листопаді 1972 р., у Будинку культури будівельників ансамбль бального танцю під назвою «Полонез-72». За мірками того часу без зайвого перебільшення можна сказати, що це був перший колектив, який почав активно пропагувати бальний танець у його спортивному конкурсному форматі. У 1979 р. за сприяння клубу у Львові вперше був проведений турнір зі спортивних змагань, та й, мабуть, у всій тодішній УРСР. Цікавий факт, що майже всі керівники й тренери шкіл та клубів Львова є випускниками клубу «Естет». На його базі було створено Львівську обласну Федерацію Спортивного танцю та Танцювальний центр «Лідія».

Клуб практикує не лише індивідуальний, але й груповий підходи. Стосовно останнього, то це школа танців «baby-dance» для дітей 3-4 років, для початківців віком 5-13 років, для молоді та дорослих від 15 до 35 років (для новачків – ускладнений рівень), спортивно-танцювальні групи підвищеної майстерності.

І ще один клуб у Львові – «Едельвейс», котрий спеціалізується не лише на бальних, але й на сучасних, східних і весільних танцях. Був заснований на початку 1990-х рр., керує його роботою тренер вищої категорії України та професійний хореограф, педагог Олег Левицький.

Ще можна назвати такі львівські клуби, де викладають спортивні бальні танці, – «Grand», «Sirius dance academy», «Адажіо», «Аеліта», «Анденс», «Елегія», «Карменс», «Крістал», «Лідер», «Фокстрот» та ін.

Одним із найбільш знаних харківських клубів спортивного бального танцю вважається «Силует». Розпочав роботу у вересні 1991 р. в приміщенні Харківського художньо-промислового інституту. Станом на сьогодні перебуває в приміщенні Харківської гімназії №116, а з 1998 р. зареєстрований як Харківський міський клуб спортивного танцю. Вражає цифра випускників клубу – більш ніж 10 000 тисяч. Впродовж різного часу вихованці «Силуету» ставали фіналістами й переможцями змагань в Україні, Англії, Франції, Італії, Польщі, Китаї, Росії, Молдові. Деякі з них стали тренерами та викладачами й працюють в різних клубах нашої країни, а також в Америці, Канаді, Німеччині, Росії. Сьогодні педагогами клубу є Геннадій Хавкін, Яніна Белко, Наталя Афанасенко, Зоя Носова, Ірина Новікова, Олексій Жук, Єкатерина Павлова, Сергій Черніков та ін.

Харківський міський клуб спортивного танцю «Альянс». 31 липня 1995 р. був відкритий групою активістів на чолі з Андрієм Оксененко. Назва клубу викликана тим, що з перших днів заснування і місяців роботи колектив відчув себе злагодженою командою на кшталт союзу чи альянсу. Головне завдання клубу – любов і відданість бальним танцям. Серед відомих вихованців, котрі досягли високих спортивних результатів й обрали для себе танець як професію, – Максим Ряшенцев, Наталя Оксененко, Олена Скаженікова, Вікторія Рибальченко, Марія Симонова, Ірина та Геннадій Ісичко, Яна Коваль, Євген Морозов, Міла Радишевська, Дмитро Морозов, Олена Пуль, Антон Ковальов, Олена Олійник, Анастасія Савченко та ін. Хотілося б зазначити, що практично всі тренери, що продовжують працювати в клубі, закінчили Харківську державну академію фізичної культури й здобули вищу освіту за обраним фахом або є студентами академії на даний час.

Ще серед клубів спортивного бального танцю Харкова необхідно фідзначити також «Lisabond», «Імідж», «Грація», «Dance Breeze», «Alex», «Фаворит» та ін.

Охарактеризувавши лише сегмент клубного спортивно-танцювального середовища України, також важливо відповісти на питання: що пропонує чи повинен запропонувати клуб бального танцю? Найперше, це атмосферу активного творчого дозвілля, яка сприяє креативному самовираженню індивідуальності, її пластики та відчуття ритму. Саме креативний потенціал спортивного бального танцю вивільняє танцювальне середовище клубу, створюючи для цього відповідні умови. Це пояснює величезну кількість клубів та їхню популярність, що поширюється не лише на бальний напрям.

Коли ми аналізуємо подібне середовище, то в жодному разі не прагнемо протиставити його середовищу хореографічного училища чи закладу вищої освіти, що працює в цьому напрямку. Насправді в Україні має бути створена збалансована система розвитку бального танцю як важливого сегменту танцювальної культури країни. Для цього слід подолати «прірву», що сьогодні існує у взаємовідносинах між навчальними закладами. Логіка становлення бального танцю передбачає відповідну послідовність: обов'язкові заняття художньо-естетичного виховання в межах початкової школи, які вже на цьому етапі можуть доповнюватися заняттями з дітьми у студіях чи клубах бального танцю, а далі система загальноосвітніх і спеціалізованих шкіл бального танцю, що підсилюється системою клубів танцювального спорту [4, 22].

Наступний вагомий момент, що органічно впливає з атмосфери активного творчого дозвілля, яка постає органічною складовою спортивно-танцювальною середовища клубу, це інтенція на неперервну професійну підготовку фахівців бальних танців [9]. Це не значить, що варто акцентувати увагу лише на фізичній і технічній частині цього ракурсу, адже пріоритетними також залишаються позитивна активність, котра сприяє гармонізації взаємин між партнерами, а ще й інтеграція пластичної, музичної, етичної й художньо-естетичної констант розвитку особистості танцівника. Таке середовище стимулює в людині потяг до вдосконалення та взаємообміну досвідом, що підвищує рівень професійної підготовки та збагачує багаж практики.

Враховуючи зазначене, можна відзначити, що спортивно-танцювальне середовище клубу має чималий освітній потенціал, акумулюючи в собі низку важливих компонентів. З-поміж них ціннісно-цільові підстави освітньої діяльності клубу, що поєднуються з теоретично-змістовним, технологічно-діяльнісним, просторово-предметним і суб'єктно-особистісним компонентами. Синергія останніх дає підстави стверджувати, що клубне спортивно-танцювальне середовище виступає важливою умовою формування культури танцю особистості виконавця й у майбутньому тренера та педагога.

Спортивно-танцювальне середовище клубу повинно мати певну місію й стратегічну мету своєї діяльності, відповідно до яких наявні визначеність й узгодженість ціннісних засад діяльності колективу бального клубу, а також формування внутрішньої корпоративної культури й традицій. На цій основі програмується особистісно- та індивідуально-орієнтований освітній процес, де приділяється увага не лише розвитку фахових хореографічних умінь, але й формуванню загальнокультурних компетенцій, відповідно до яких виконавець здатен для себе пояснити, що таке танець, яка його роль у суспільстві та культурі, що ж нового він привносить у цей світ тощо. До цього додається тематично-проблемний підхід до занять, змістова насиченість і сучасна подача з відповідним методичним забезпеченням, і все це супроводжується психолого-педагогічним супроводом з боку тренера-викладача, що забезпечує комфорт і взаєморозуміння.

Серед принципів, відповідно до яких має здійснюватися координація та організація навчального процесу у клубі спортивних танців, виокремлюють такі: 1) доступність і масовість, що передбачає сам клубний формат; 2) систематичність і послідовність, які підкреслюють, що заняття в основному пов'язані з відповідними фізичними вправами та психофізичною дисципліною, недотримання вимог якої може призвести до відсутності бажаних результатів, травм і тяжких наслідків, тому не бажано позапланово переривати навчальний процес; 3) індивідуалізація, що передбачає організацію тренувань і занять згідно з психофізіологічними та технічними можливостями, а також віковими особливостями учня; 4) наочність і повтор, оскільки спортивні бальні танці є виражальним та пластичним мистецтвом, їх навчання вимагає постійної демонстрації на конкретних прикладах, які мають бути підкріплені фаховими коментарями для того, щоб створити подвійний навчальний ефект; 5) активність й усвідомленість вказують на те, що навчання спортивним бальним танцям у клубі повинно спиратися на свідоме та зацікавлене ставлення учня до занять, бо якщо ці моменти відсутні, тоді не з'явиться атмосфера активного творчого дозвілля й, врешті-решт, нормальне клубне танцювально-спортивне середовище; 6) співвідношення традицій та інновацій – вимагає доповнення канонів спортивного бального танцю в межах культуроцентристської концепції факультетів закладів вищої освіти новими творчими прийомами й методиками, апробованими конкретним клубним середовищем.

Також потрібно зосередити окрему увагу на питаннях удосконалення організації роботи клубу спортивного бального танцю та шляхах покращення технології викладання хореографії. Оскільки питання організації прямо пов'язані зі змістово-технологічними й педагогічними аспектами, зосередимо увагу на останніх, визначаючи необхідні кореляції з організаційним фактором.

Перше й основне на що потрібно звернути увагу тренерам клубу – встановлення органічних взаємин між класичним і сучасним хореографічними напрямками. Культивуючи хореографічну підготовку, важливо врахувати декілька моментів з класичного напрямку, серед яких вправи з класичного екзерсису, завдяки яким виробляється правильна постава корпусу, що забезпечує надійну опору та артистичне забарвлення рухів; необхідність виконання рухів на вивернутих позиціях (в силу специфіки виконання європейської програми опорна й вільна нога не можуть бути розгорнуті, тому що вимагають паралельної постановки), а також, беручи до уваги латино-американську програму, носок вільної ноги має бути витягнутим; необхідно включати вправи, що зміцнюють м'язи ніг та відповідають за роботу стопи [6, 25-31]; використання форми Port De Bras з метою формування у танцівників-бальників красивих ліній і виразної пластики верхньої частини тіла і передусім рук; належна увага до вдосконалення виконання різних обертань тощо. Окрім розвитку координаційних здібностей та рівноваги за рахунок класичного екзерсису, також, згадуючи Д. Хавілера, особливо важливо для роботи з початківцями звернутись до партерного екзерсису [8, 95-96]. Ці вправи вирішують низку завдань: збільшують силу та поліпшують еластичність м'язів і зв'язок, підвищують рухливість суглобів, сприяють виправленню недоліків у корпусі, водночас активно розвивається гнучкість.

Під час занять з юніорами та дорослими увагу потрібно зосереджувати на точності манери виконання танців.

Підкреслені паралелі між спортивним бальним і класичним напрямками підтверджують тенденцію до розширення кругозору, оскільки учні, й це особливо зручно у клубному середовищі, отримують можливість знайомитися з іншими танцювальними напрямками, що популярні серед сучасної молоді, та опановувати їхні основні елементи. Особливо важливо відчувати, настільки різною буває робота тіла в кожному виді танцю, як трансформуються координації та рухи в просторі залежно від того, за якими векторами відбувається поєднання руху й дихання. Все це повинні брати до уваги керівники-тренери клубів спортивного бального танцю, запрошуючи викладачів сучасних танцювальних напрямків з метою проведення додаткових занять з учнями, адже співпраця сучасної хореографії та бального танцю, якщо грамотно її вибудувати під час навчального процесу, спроможна покращити результати виконавців-бальників під час їхнього творчого й професійного становлення.

Стосовно організації педагогічної практики, то під час тренувань в учнів мають формуватися фундаментальні якості й уміння, де базовим є слово «фундаментальні», на основі яких накопичуватиметься професійний досвід. Також на окрему увагу заслуговують спроби застосування в

контексті клубного спортивно-танцювального середовища технологій, що орієнтовані на спільне та розвивальне навчання, інформаційних, ігрових й оздоровчих технологій тощо.

Висновки. Під поняття «клуб спортивного бального танцю» варто розуміти «неформальний» заклад навчально-виховного типу, діяльність якого спрямована на надання знань і формування вмінь та навичок зі спортивного бального танцю в людей різної вікової категорії (переважно дітей і молоді), що здійснює свій освітній процес незалежно від державних училищ і закладів вищої освіти, які готують фахівців цього напрямку. Як предмет дослідження клуб спортивного бального танцю є комплексним організаційним утворенням, що передбачає навчально-дидактичні й художньо-естетичні аспекти, пов'язані з цим напрямком, окремий підхід до технології вдосконалення викладання бальних танців з урахуванням неперервного освітнього контексту й самоорганізаційних засад.

Важливо розуміти, що клуби бальних спортивних танців, які почали виникати на початку 90-х рр. ХХ ст., переважно створювалися на засадах самозабезпечення й громадській засаді. Більшість із них докладали чималих зусиль, співпрацюючи з офіційними національними й освітніми організаціями, що опікувалися спортивним бальним танцем в Україні. Між ними відбувалася й досі існує співпраця, коли випускники хореографічних училищ і закладів вищої освіти, де викладаються бальні танці, потім утворюють власні клуби чи йдуть туди працювати, або ж, формуючи у клубах власні колективи, таким чином готують потенційних абітурієнтів й учнів для навчання бальної хореографії у вищій школі, щоб ті отримали необхідний фах.

Питання вдосконалення діяльності клубу спортивного бального танцю пов'язані зі змістово-технологічними, педагогічними та інституційними факторами. Серед відповідних напрямів варто вказати на інтеграцію й співпрацю бального напрямку, зокрема з класичним і сучасним, що покращує та «підживлює» навчальний процес новими ідеями, прийомами й техніками. Що ж до організації педагогічної практики, то під час тренувань повинні закладатися фундаментальні якості й уміння, на основі яких буде формуватися професійний досвід. Також необхідно максимально залучати до контексту клубного спортивно-танцювального середовища технології, орієнтовані на колективне й розвивальне навчання, інформаційні, ігрові й оздоровчі методики тощо.

Література

1. Атаманюк Д.В., Немелівський О.В. Економічні аспекти діяльності спортивно-бальних клубів ВГО (ВФТС). Фізичне виховання та спорт у контексті державної програми розвитку фізичної культури в Україні: досвід, проблеми, перспективи. Житомир, 2015. С. 6-10.
2. Буттомер П. Учимся танцевать: клубные танцы, латиноамериканские танцы, европейские (стандартные танцы); пер. с англ. К. Мальков. Москва: ЭКСМО-Пресс, 2001. 256 с.
3. Кочерин П., Буганова Е. Методика воспитания эстетической выразительности в спортивных бальных танцах. Педагогико-психологические и методико-биологические проблемы физической культуры и спорта. 2011. №3(20). URL: [www.kamgifik.ru/magazin/20_\(3\)_2011/20_\(3\)_2011_13.pdf](http://www.kamgifik.ru/magazin/20_(3)_2011/20_(3)_2011_13.pdf)
4. Матвеев В.В. Некоторые вопросы современного состояния бального танца. Педагогика. Вопросы теории и практики. 2016. №3 (03). С. 20-22.
5. Премьера. Школа танцев. URL: <http://premieradance.com.ua/>
6. Рубштейн Н.А. Что нужно знать, чтобы стать первым? Москва: Один из лучших, 2002. 160 с.
7. Соколовский Ю.И. Основы педагогики бальной хореографии: Учеб. пособ. Москва: Просвещение, 1999. 298 с.
8. Хавилер Д.С. Тело танцора. Медицинский взгляд на танцы и тренировки. Москва: Новое слово, 2007. 111 с.
9. Шанкина С.В. Моделирование системы непрерывной подготовки специалистов спортивных бальных танцев. Вестник Тамбовского университета. Сер.: Гуманитарные науки. 2008. Вып. 7 (63). С. 271-280.

References

1. Atamanyuk D.V. and Nemelovsky O.V. (2015). Economic aspects of the activity of the sports and ballroom clubs of the SBGS (VFTS). Physical education and sports in the context of the state program of development of physical culture in Ukraine: experience, problems, perspectives. Zhytomyr, 6-10. [in Ukrainian].
2. Buttomer P. (2001). Learn to dance: club dances, Latin American dances, European (standard dances). Moscow: Eksmo-Press. [In Russian].
3. Kocherin P. and Buganova E. (2011). Methods of educating aesthetic expressiveness in sports ballroom dancing. Pedagogical-psychological and methodological and biological problems of physical culture and sports, 3 (20). Retrieved from: [www.kamgifik.ru/magazin/20_\(3\)_2011/20_\(3\)_2011_13.pdf](http://www.kamgifik.ru/magazin/20_(3)_2011/20_(3)_2011_13.pdf) [In Russian].
4. Matveev V. (2016). Some questions about the current state of ballroom dance. Pedagogy. Questions of theory and practice, 3 (03), 20-22. [In Russian].
5. Premiere. Dancing school. Retrieved from: <http://premieradance.com.ua/> [In Russian].
6. Rubshtein N. (2002). What you need to know to be the first? Moscow: «Odin iz luchshikh». [In Russian].
7. Sokolovsky Yu. (1999) Basics of ballroom choreography pedagogy: Textbook. Moscow: Prosveshcheniye. [In Russian].
8. Haviler D. (2007). Body dancer Medical look at dancing and training. Moscow: Novoye slovo. [In Russian].
9. Shankina S. (2008). Simulation of the system of continuous training of sports ballroom dance specialists. Bulletin of the Tambov University. Ser.: Humanities, 7 (63), 271-280. [In Russian].

Стаття надійшла до редакції 16.10.2019 р.